

Patent dodatkowy
do patentu

Zgłoszono: 11.VII.1966 (P 115 553)

Pierwszeństwo: 28.IX.1965 Niemiecka
Republika
Federalna

Opublikowano: 10.XII.1970

Kl. 5 d, 5/16

MKP E 21 f, 5/16

UKD 622.817.9

Twórca wynalazku: Heinz Buggisch

Właściciel patentu: Chemische Fabrik Kalk GmbH, Kolonia (Niemiecka
Republika Federalna)

Sposób wiązania pyłu w górnictwie węglowym

1

Przedmiotem wynalazku jest sposób wiązania pyłu w górnictwie węglowym.

Znane jest zapobieganie wybuchom pyłu węglowego i pożarom w podziemnych kopalniach węgla przez adsorpcyjne wiązanie i zwilżanie gromadzącego się pyłu węglowego.

Do wiązania pyłu, odkładającego się na spodzie chodników można stosować sole higroskopijne, na przykład chlorek wapniowy lub magnezowy. Stosuje się je w postaci ich wodnego roztworu proszku, płatków lub łusek. W celu osiągnięcia lepszego zwilżenia nagromadzonego pyłu węglowego, sole te lub ich roztwory miesza się z substancjami, zapobiegającymi napięciu powierzchniowemu roztworów.

Stosowanie higroskopijnych soli do wiązania pyłu w górnictwie węglowym ograniczało się wyłącznie do ich umieszczania na spodzie chodnika, ponieważ ani roztworów soli o wysokim stężeniu, ani też zwilżonych soli w postaci papki, nie można było umieszczać na przegrodach pyłowych, oraz na stropach chodników, z powodu niedostatecznej przyczepności tych roztworów. Stwierdzono, że mieszaniny odpadów soli, chlorku magnezowego i pyłu solnego, do których dodaje się jeszcze ewentualnie niewielkie ilości wodorotlenku wapniowego, mają wystarczającą przyczepność, żeby utrzymać się przez pewien czas na przegrodach i stropach chodnika.

Mieszaniny te mają jednak niewielką zdolność

2

wiązania pyłu. Z tego względu pokrywano nimi przegrody i stropy tylko z uwagi na ich przyczepność, a następnego dnia pociągano warstwą gruboziarnistej soli odpadowej z domieszką 5% wodorotlenku wapniowego. Obie warstwy umieszczano za pomocą sprężonego powietrza. Warstwę przyczepną można również zastąpić warstwą kleju, na przykład ługu posiarzynowego, którym pokrywa się przegrody i stropy przed nałożeniem warstwy soli odpadowej.

Sól odpadowa, otrzymywana przy produkcji węgla potasowego, składa się zasadniczo z chlorku sodowego, a poza tym zawiera jeszcze niewielkie ilości kizerytu, bezwodnika, oraz gliny. Ma ona dobrą zdolność wiązania pyłu w przewietrzanych chodnikach, w których wilgotność względna powietrza wynosi poniżej 75%, jeżeli zwilża się ją w pewnych odstępach czasu.

W kopalniach węgla o wilgotności względnej powietrza powyżej 75% znane jest rozdzielanie chlorku sodowego na powierzchni chodnika w stanie suchym, który zwilża się przez absorpcję wilgoci z powietrza. Do tworzącego się roztworu dodaje się następnie niejonotwórczego środka zwilżającego oraz żelowego nośnika, na przykład żelu wodorotlenku magnezowego.

Również do zwalczania pyłu w kopalniach podziemnych stosuje się pokrywanie przegród i stropów higroskopijną solą tylko w postaci pasty, zawierającej nieorganiczny środek żelatynizujący.

Jak wynika ze znanych rozwiązań nie było do-
tychczas możliwości wytworzenia powłoki na prze-
gradach i stropach chodników przez jednorazowe
naniesienie warstwy suchej soli, nie zawierającej
nośników lub środków żelatynizujących, która
przylegałaby dobrze do podłoża i wiązała pył wę-
glowy.

Zgodnie z wynalazkiem zadanie to zostało roz-
wiązane przez opracowanie sposobu wiązania pyłu
węglowego na przegrodach i stropach za pomocą
soli higroskopijnych, do których można również do-
dać środek zwilżający. Sposób ten polega na tym,
że powierzchnię obudowy chodnika powleka się hi-
groskopijną solą, w której zawartość cząstek o śred-
nicy poniżej 1 mm wynosi więcej niż 80% wago-
wych, a cząstek o średnicy poniżej 0,3 mm więcej
niż 60% wagowych.

Według wynalazku jako drobnocząsteczkowe sole
stosuje się szczególnie chlorek wapniowy lub mag-
nezowy, względnie ich mieszaniny. Z uwagi na ma-
łą wielkość cząstek, których udział o średnicy po-
niżej 1 mm wynosi więcej, niż 80% wagowych, a o
średnicy poniżej 0,3 mm więcej, niż 60% wagowych,
sole te łatwo rozpuszczają się w strumieniu powie-
trza, który kieruje się kolejno na wszystkie części
powierzchni chodnika. Rozpylanie soli higroskopij-
nych na powierzchni chodnika dokonuje się kor-
zystnie za pomocą rozpylacza pneumatycznego.
Ilość rozpylanej soli ustala się w zależności od stop-
nia stężenia pyłu. Dla orientacji podaje się, że ilość
soli wynosi 0,15—0,6 kg higroskopijnej soli na 1 m²
powierzchni.

Drobnocząsteczkowość oraz duża powierzchnia
soli higroskopijnych stosowanych według wynalaz-
ku powodują, że sole te mają dużą przyczepność,
szczególnie na przegrodach i stropach, a następnie
rozpuszczają się pod wpływem wilgoci, pobieranej
z otaczającego powietrza. Tworzące się w wyniku
tego procesu roztwory szybko i trwale zwilżają na-
gromadzony na powierzchni chodnika pył. Zwilża-
nie pyłu węglowego można przyspieszyć przez do-
danie do soli higroskopijnych przed ich rozpyla-
niem 1—3 procent wagowych środków zwilżają-
cych, które nie reagują z solami higroskopijnymi,
na przykład eter alkilofenolopoliglikolowy. W tym
celu stosuje się etery alkilofenolopoliglikolowe, za-
wierające więcej niż 5 atomów węgla w grupie al-
kilowej i więcej niż 5 rodników glikolowych w czą-
steczce.

Korzystnie stosuje się kombinacje środków zwil-
żających, których jeden składnik powoduje możli-
wie szybkie zwilżanie pyłu węglowego, a drugi za-
pewnia możliwie wysoki stopień związania pyłu,
wyrażony w kg pyłu na 1 kg 100 procentowej sub-
stancji higroskopijnej (CaCl₂ względnie MgCl₂).
Stosuje się również na przykład niejonotwórczy
środek zwilżający ze związkiem addycyjnym nonyl-
fenolu i tlenku etylenu. W ten sposób z soli higro-
skopijnych i wilgoci, zawartej w powietrzu, oraz
nagromadzonego pyłu węglowego tworzy się pasta,
która ma zdolność wiązania gromadzącego się w
dalszym ciągu pyłu. Z chwilą, gdy zdolność wiąza-
nia pyłu tej pasty zmniejszy się, można ją zregene-
rować przez ponowne rozpylenie soli higroskopij-
nych, stosowanych według wynalazku.

Sole, stosowane według wynalazku wiążą po-
zwilżeniu około cztero- do pięciokrotnej ilości pyłu
węglowego w odniesieniu do wagi rozpylonej soli.
Sole o tak małych cząstkach można wytwarzać ja-
ko substancje o bardzo małej zawartości wody, któ-
ra wynosi zaledwie 5—20%. Szczególnie korzystne
okazało się stosowanie soli o niżej podanej struktu-
rze wielkości cząstek.

0,5—1,0 mm	3 procent wagowych
0,3—0,5 mm	5 procent wagowych
0,2—0,3 mm	22 procent wagowych
0,1—0,2 mm	36 procent wagowych
poniżej 0,1 mm	34 procent wagowych

Stosowanie soli o tak drobnych cząstkach jest
niezbędnym warunkiem utworzenia się pasty, skła-
dającej się z soli oraz pyłu węglowego. Przy zasto-
sowaniu soli higroskopijnych w postaci większych
płatków lub łusek, o wielkości cząstek 0,2—1,0 cm,
które w postaci stałej zawierają więcej niż 20 i po-
wyżej procent wagowych wody, pasta nie tworzy
się w ogóle lub tylko w niewielkim stopniu. W
przypadku, gdy nawet przez narzucenie przyczepia
się do przegród i stropów gruboziarniste sole, na-
przykład chlorek wapniowy lub magnezowy bez do-
datku środków zwiększających przyczepność, na po-
wierzchni tych cząstek tworzy się w wyniku wchła-
niania wody z powietrza stężony roztwór.

Roztwór ten stanowi warstwę, dzielącą pomiędzy
podłożem, a poszczególnymi cząstkami soli, która
powoduje, że nierozpuszczona część cząstek soli
spływa do dołu pod wpływem siły ciężkości lub na-
wet odpada. Jak wynika z tego, gruboziarniste sole
nie nadają się do stosowania jako środek do wiąza-
nia pyłu w przegrodach i stropach. Sole drobnoczą-
steczkowe, stosowane według wynalazku nie-
mają tej wady, ponieważ ze względu na ich dużą
powierzchnię mają one dobrą przyczepność do pod-
łoża i szybko ulegają rozpuszczeniu.

Poza tym, stosowanie drobnocząsteczkowych soli
jest również z tego względu korzystne, że ich tran-
sport jest łatwy, nawet w chodnikach, nie wyposa-
żonych w tory. Ponieważ zawierają one jedynie
niewielką ilość wody, przy ich transporcie przenosi
się większą ilość substancji skutecznej na jednostkę
objętości, aniżeli w większości innych środków do
wiązania pyłu. W wyniku wysokiego stężenia sub-
stancji stałych w przypadku stosowania tych soli,
oszczędza się transportowania wody oraz środków
zwiększających przyczepność, które inne środki do
wiązania pyłu zawierają w znacznych ilościach.

Powłoki pasty, utworzone według wynalazku
z pyłu węglowego oraz higroskopijnych soli, wchła-
niają z otaczającego powietrza wodę aż do chwili,
gdy ciśnienie pary wodnej nad tymi powłokami lub
nad zawartymi w nich roztworami soli, znajdzie się
w stanie równowagi z ciśnieniem cząstkowym pary
wodnej z otaczającego powietrza. Skuteczność soli
stosowanych według wynalazku zależy w znacznym
stopniu od warunków klimatycznych i wilgotności,
panujących w kopalni.

Stosowanie sposobu według wynalazku umożliwia
obecnie wytworzenie również na przegrodach i stro-
pach chodnika powłok o dobrej przyczepności, wią-

zących szybko pył węglowy, który w przypadku wybuchu gazów lub pyłu nie może stać się już skuteczny.

Zastrzeżenie patentowe

Sposób wiązania pyłu w górnictwie węglowym, szczególnie na przegrodach pyłowych i stropach za

5 pomocą soli higroskopijnych, do których korzystnie jest również dodać środek zwilżający, **znamienny tym**, że powierzchnię obudowy chodnika powleka się solą higroskopijną w postaci stałej, w której zawartość cząstek o średnicy poniżej 1 mm wynosi więcej, niż 80% wagowych, a cząstek o średnicy poniżej 0,3 mm więcej, niż 60% wagowych.